

فارسی ۱

سفر به بصره « قلمرو فکری (قربات معنایی) »

فصل دوم: (ادبیات سفر و زندگی)

۱ کدام بیت با عبارت زیر قربات معنایی بیشتری دارد؟

تا روزی خدا تمام نشده، به در خانه دیگری نروم»

متوسط - قلم چی - ۱۳۹۸

خدا را به رحمت نظر سوی اوست	که را خانه آباد و همخوابه دوست	۱
از خدا جز خدا چه می‌جویی؟	از خدا این و آن طلب چه کنی؟	۲
که گدایان درش را سر سلطانی نیست	گر گدایی کنی از درگه او کن باری	۳
گر به سنگش بزنی جای دگر می‌نرود	مرغ مألف که با خانه خدا انس گرفت	۴

قلمرو زبانی

۲ در عبارت زیر چند واژه غیرساده هست؟

«این سراینده قرن پنجم، در سفرنامه خود که «خاطره‌نگاشت» است، با گزارش احوال خویش و شرح رخدادهای روزگار، ما را

به سفر در دل تاریخ می‌برد.»

متوسط - قلم چی - ۱۳۹۸

چهار تا	پنج تا	شش تا	هفت تا	۱

قلمرو فکری (قربات معنایی)

۳ مفهوم عبارت «به شدتی که از روزگار پیش آید، نباید نالید و از فضل و رحمت کردگار نامید نباید شد» در کدام موارد دیده می‌شود؟

سخت - تالیفی متنا - ۱۳۹۸

الف) نیست روشن گهر از سختی دوران دلتانگ	ب) بیش از این سختی ممکن با کار دشوارم بساز	ج) با درد صبر کن که دوایی فرستم	د) از شب بخت سیاهم صبح امیدی نزاد	ه) بسا محنت که دولت آخر اوست

۱	۲	۳	۴	۵

۴ واژه «تا» در همه گزینه‌ها يکسان به کار رفته است بجز گزینه

روی تا کی ز من نهان داری	راز من در غمت چو پیدا شد
نی بر من بوده‌ای نی غم من خورده‌ای	تا دل من برده‌ای قصد جفا کرده‌ای
مه نهانست تا تو پیدایی	مه نخوانم ترا معاذ الله
رأیت جور بر افراشته‌ای	سپر افکنده آسمان تا تو

قلمرو زبانی

۵ در همه گزینه‌ها به جز گزینه بن مضارعی وجود دارد که اسم است.

خندیدن - شنیدن - فهمیدن - دیدن - گرفتن - خوردن - خریدن	۱
کشیدن - خواستن - آغازیدن - گذاشت - نشستن - پریدن - گرفتن - فروختن	۲

قلمرو ادبی(آرایه های ادبی)

۶ کدام بیت می‌گوید «عم نواله؟»

بر در شاهم گدایی نکته‌ای در کار کرد	۱
آفرین جز بر آفریننده	۲
در ره کنه او چو ما حیران	۳
بالله کز آفتاب فلک خوبتر شوی	۴

قلمرو زبانی

۷ ایات زیر را کدام واژه کامل می‌کند؟

سخت - قلم چی - ۱۳۹۸
در عشق جز نکو را نکشند روبه صفتان زشت خو را نکشند
گر عاشق صادقی ز کشن مگریز مردار بود هر آن که اور را نکشتند

کرای ۲	رعنا ۳	مسلخ ۲	عيال ۱

۸ واژه‌های «لئیمی، رقعه، مرّت، قفا» به ترتیب چه معنایی دارند؟

فرومایه، امضا، مردانگی، پس گردن ۲	پست، امضا، اصلاح، جلو ۱
فرومایگی، نامه، اصلاح، پس گردن ۳	پستی، نامه، مردانگی، جلو ۲

۹ در متن زیر چند غلط املایی یافت می‌شود؟

صفت سوم حرص است که آدمی را وامی دارد بر جمع نمودن زاید از آنچه احتیاج به آن دارد و این صفت از جمله صفات مهلهکه است که هر چند در آن فرو روی عمق آن را نیابی و می‌بینیم حریصی را که این قدر از اموال و خانه و مستقلات دارد که اگر به فراقت بگذارند، صد سال دیگر او را کفایت می‌کند، باز در صدد زیاد کردن مال است و تأمل نکند که فایده آن چیست و چه شمر دارد.»

چهار ۲	سه ۳	دو ۲	یک ۱

۱۵ نوع فعل «شد» در مصراح «از سر پیمان برفت با سر پیمانه شد» با مفهوم واژه ردیف در کدام گزینه یکسان است؟

آسان- قلم چی- ۱۳۹۸

چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد

ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد

مگر آه سحرخیزان سوی گردون نخواهد شد

رقیب آزارها فرمود و جای آشتنی نگذاشت

هر آن قسمت که آن جا رفت، از آن افزون نخواهد شد

مرا روز ازل کاری به جز رندی نفرمودند

چند گویی که چنین است و چنان خواهد شد

مطربا مجلس انس است غزل خوان و سرود

قلمرو فکری (قرابت معنایی)

متوسط- قلم چی- ۱۳۹۸

۱۶ بیت کدام گزینه با دیگر ایيات قرابت معنایی ندارد؟

دنیا چو هست بر گذر این نیز بگذرد

ای دل غم جهان مخور این نیز بگذرد

ماتم و سور جهان زود ز هم می گذرد

روزگار طرب و نوبت غم می گذرد

نبود عمر که بی صحبت جانان گذرد

عمر شیرین گذرانیم به تلخی لیکن

گاه در وصل و گهی در غم هجران گذرد

تو مپندار که دوران همه یکسان گذرد

قلمرو زبانی

سخت- قلم چی- ۱۳۹۸

۱۷ بخش مشخص شده گزینه ، رکن متفاوتی از ارکان تشییه‌ی در آن بیت است.

بر کمیت خامه جولان می زنم نتا

روز و شب در صحن میدان ثناش

تاخت بر ملک سلیمان می زنم من

مورم و گر لطف او باشد رفیق

در خون نشسته باشم چون باد رفته باشد او

آه از دمی که تنها با داغ او چو لاله

صیدی که از کمندت آزاد رفته باشد تیغ

خونش به تیغ حسرت یا رب حلال بادا

سخت- تالیفی متتا- ۱۳۹۸

۱۸ در کدام گزینه یک مفعول و سه معطوف به مفعول وجود دارد؟

عقل و صبرم ببرد و طاقت و هوش

دوش مرغی به صبح می نالید

مگر آواز من رسید به گوش

یکی از دوستان مخلص را

بانگ مرغی چنین کند مدھوش

گفت باور نداشتم که تو را

مرغ تسبیح گوی و من خاموش

گفتم این شرط آدمیت نیست

متوسط- تالیفی متتا- ۱۳۹۸

۱۹ همه گزینه‌ها به جز درست معنا شده‌اند.

۲۰ فرج: رهایی

۲۱ اند رفتن: فرار کردن

۲۲ رقه: نامه کوتاه

۲۳ در رفتن: فرار کردن

سخت- تالیفی متتا- ۱۳۹۸

۲۴ فعل مشخص شده در کدام گزینه بر معنای استمرار دلالت دارد؟

۲۵ ما به گوشه‌ای باز شدیم.

۲۶ از آن جا با خجالت بیرون آمدیم.

۲۷ او را با وزیر صحبتی بودی.

۲۸ قیاس کند که مرا اهلیت چیست.

سخت- تاليفي منتا- ۱۳۹۸

معنای «برنشین» در همه گزینه‌ها به جز گزینه به يك معناست.

که زير تو اندر نوردد زمين

بر اين باره گام زن برنشين

کز رسولانش پياپي شد نويد

برنشين اي عزم و منشين اي اميد

که پوشد ز بهر تو خفتان کين

بدو گفت: خيز اسب من برنشين

مردي را با اسب نزديك من فرستاد که چنان که هستي برنشين و نزديك من آاي

در گروه کلمات زير چند واژه با املای غلط وجود دارد؟
 (قياس و سنجش)، (دلّاك و قيّم)، (مقصود و قرض)، (رقطه و نامه)، (مسلسل و رختکن)، (گزاردن و اجازه دادن)، (برپای خواستن)، (فراغ و آسايش)

سخت- تاليفي منتا- ۱۳۹۸

پنج ۱۲

چهار ۱۳

سه ۱۴

دو ۱۵

متوسط- تاليفي منتا- ۱۳۹۸

املاي کدام گزينه با توجه به معنای آن نادرست است؟

مسلسل: رختکن ۱۶

تسلي: آرامش ۱۷

قربت: نزديکي ۱۸

فراغ: دورى ۱۹

متوسط- تاليفي منتا- ۱۳۹۸

در کدام بيت غلط املایی دیده می شود؟

که شب دراز بود خوابگاه تنها را

شب فراغ نخواهمدواج دبیا را ۱

آفتابی در میان سایه‌ای

دید شخصی فاضلی پرمایه‌ای ۲

زين پس شکی نماند که صاحب نظر شوی

وجه خدا اگر شودت منظر نظر ۳

غير تسليم و رضا کو چاره‌اي؟

در کف شير نر خونخواره‌اي ۴

قلمرو فکري(قرابت معنائي)

سخت- تاليفي منتا- ۱۳۹۸

معنی کدام گزینه اشتباه نوشته شده است؟

۱ مُکاري از ما سی دينار مغربي می خواست: کرايه‌دهنده اسب و شتر از ما سی دينار مغرب طلبکار بود.

۲ وسعتی نداشت که حال مرا مرّتی کند: دست تنگ بود و نمی‌توانست من را کمکی کند.

۳ شوخ از خود باز کنيم: چرك و کثافت تنمان را بشويم.

۴ قيّم و دلاك آمدند و خدمت کردند: کارگران حمام به خدمت ما رسيدند و مشغول به کار شدند.

۲۱ بيت «برو شادي کن اي يار دل افروز غم فردا نشайд خورد امروز» با کدام گزينه قربت معنائي دارد؟

سخت- تاليفي منتا- ۱۳۹۸

آري نه کارها را دائم مراد باشد

بگذشت دی به شادي، امروز نامرادي ۱

دلت از خوف آن جا نسوز باشد

غم فردا تو را امروز باید ۲

مگو اسرار يزدانی به اغيار

برو اي يار اين سر را نگه دار ۳

دي گذشت و نیامده فردا

حالی امروز را غنیمت دان ۴

۲۲ با توجه به خصوصیات وزیر ملک اهواز در عبارت زیر، کدام گزینه با ویژگی‌های اخلاقی وی هم خوانی ندارد؟

متوسط - تاليفي متتا - ۱۳۹۸

افتاده شو مگر تو هم از خاک بر شوی

شبنم به آفتاب رسید از فروتنی

کز برون وز درونش، دین باشد

مرد دین دار همچنین باشد

مزاجم را به طاعت معتمد دار

تنم را در قناعت زنده دل دار

شیرین سخن به است ز قند مکررم

قنان نیستم ولی اندر مذاق خلق

متوسط - تاليفي متتا - ۱۳۹۸

معنای نوشته شده در مقابل کدام عبارت صحیح است؟

۱ وسعتی نداشت که حال مرا مرّتی کند: آن منزل کوچک بود و به درد ما نمی‌خورد.

۲ ما آنایم که پلاس پاره‌ها بر پشت بسته بودیم: ما همان افرادی هستیم که لباس‌هایمان را از پشت به تن کرده بودیم.

۳ ما را به انعام و اکرام به راه دریا گسیل کرد: ما را با نعمت و احترام از راه دریا روانه کرد.

۴ سه ماه بود که موی سر باز نکرده بودیم: سه ماه بود که موی سرمان را کسی ندیده بود.

قلمرو زبانی

۱۳۹۸ سخت - تاليفي متتا

۲۴ در همه گزینه‌ها به جز گزینه غلط املایی وجود دارد.

تا بگویم شرح درد اشتیاق

۱ سینه خواهم شرحه شرحه از فراغ

لاغر صفتان زشت خو را نکشند

۲ در مسلح عشق جز نکو را نکشند

القياس از جوز خوبان القياس

۳ دین و دل بردن و قصد جان کنند

اهل نذر حکایت دل خوش ادا کنند

۴ بی معرفت مباش که در من یزید عشق

آسان - تاليفي متتا - ۱۳۹۸

۲۵ واژه‌ای به معنای «طمعکار» با کدام املاء درست است؟

۱ مولعه

۲ موله

۳ مولح

۴ مولع

۱۳۹۸ سخت - تاليفي متتا

۲۶ در کدام بیت غلط املایی دیده می‌شود؟

به شهر خود روم و شهریار خود باشم

۱ غم غریبی و غربت چو بر نمی‌تابم

اندر طلب طعمه پر و بال بیاراست

۲ روزی ز سر سنگ عقابی به هوا خواست

صد حجاب از دل به سوی دیده شد

۳ چون غرض آمد هنر پوشیده شد

همه عاقلان کور گردن و کر

۴ قضا چون ز گردون فروهشت پر

۲۷ در عبارت زیر املای کدام واژه نادرست است؟

«چون به بصره رسیدیم از شدت برنه گی و عاجزی به دیوانگان ماننده بودیم و سه ماه بود که موی سر باز نکرده بودیم»

آسان - تاليفي متتا - ۱۳۹۸

۱ برهنه گان

۲ بصره

۳ عاجزی

۴ برنه گی

۲۸ در عبارت «هر که به نام فریته شود به نان اندر ماند» واژه‌های «نام» و «اندر ماند» به چه معنا آمدند؟

۱۳۹۸ سخت - تاليفي متتا

۱ نوا - عاجز شود

۲ آوازه - بماند

۳ شهرت - ناتوان شود

۴ اسم - گرفتار شود

در کدام بيت غلط املائي وجود دارد؟ ۲۹

- ۱ فارق از خود شدم و کوس انا الحق بزدم
 ۲ از جای چو مار حلقه برجست
 ۳ سينه مالامال درد است اى رفيقان مرهمي
 ۴ عمری ز پی کام دل و راحت تن
- ۱ همچو منصور خريدار سر دار شدم
 ۲ در حلقة زلف كعبه زد دست
 ۳ دل ز تنهايي به جان آمد خدا را همدمى
 ۴ گشتيم و نديديم جز از رنج و محن

نقش ضمير مشخص شده در عبارت زير چيست؟ ۳۰

«گفتمش آن چه حالت بود؟ گفت: ببلان را دیديم که به نالش درآمده بودند.»

- ۱ متمم ۲ مضاف الیه ۳ مفعول ۴ مسنده

واژه مشخص شده در کدام گزینه فعل اسنادی نیست؟ ۳۱

- ۱ روز سیوم به مجلس وزیر شدیم.
 ۲ این جوانان آنان اند که فلان روز ما ايشان را در حمام نگذاشتیم.
 ۳ آن مرد خجل شد و عذر ما خواست.
 ۴ چنان که هستی بر نشین و نزدیک من آی.

نقش دستوري واژه مشخص شده در عبارت «بفرمود تا بدو دادند و مرا از آن رنج آزاد کردند» چيست؟ ۳۲

- ۱ قيد ۲ مسنده ۳ مفعول ۴ صفت

در کدام گزینه واژه «مركب» نیامده است؟ ۳۳

- ۱ دست تنگ بود و وسعتی نداشت که حال مرا مرمتی کند.
 ۲ در حال سی دينار فرستاد که اين را به بهای تن جامه بدھيد.
 ۳ گرمابه بان و هر که آنجا بودند، همه بر پای خاستند.
 ۴ مردی اهل و اديب و نيكومنظر و متواضع ديدم.

واژه مشخص شده در کدام گزینه قيد است؟ ۳۴

- ۱ گمان بردن که ما زبان ايشان ندانيم.
 ۲ ما آنانيم که پلاس پارهها بر پشت بسته بوديم.
 ۳ آن مرد خجل شد و عذرها خواست.
 ۴ در حال سی دينار فرستاد که اين را به بهای تن جامه بدھيد.

کدام واژه به معنai «رختکن حمام» است؟ ۳۵

- ۱ ايوان ۲ سرسراء ۳ مسلح ۴ پيش خانه

در عبارت «گفتم: اکنون که مرا در حمام گذارد؟» واژه «گذارد» به چه معناست؟ ۳۶

- ۱ قرار دادن ۲ نهادن ۳ به جا آوردن ۴ اجازه ورود دادن

سخت- تاليفي منتا- ۱۳۹۸

۳۷ معنی درست واژه‌های «دلاک- برنشین- باز شدن- لُنگ» در کدام گزینه آمده است؟

۱ کیسه‌کش- بنشین- رفتن- ناتوان

۲ مشت و مال‌دهنده- سوار شو- گشودن- پارچه حمام

۳ در عبارت زیر معنای واژه‌های مشخص شده را بنویسید.

«درمکی چند سیاه در کاغذی کردم که به گرمابه بان دهم تا باشد که ما را دمکی زیادت‌تر در گرمابه متوسط- تاليفي منتا- ۱۳۹۸

بگذارد تا شوخ از خود باز کنیم»

۱ دم دمی مزج- بذله گو

۲ دقیقه‌ای- ظرفی

۳ لحظه‌ای- چرک

آسان- تاليفي منتا- ۱۳۹۸

۴۰ در عبارت «قیاس کند تا مرا اهلیت چیست» واژه «قیاس» دقیقاً به چه معناست؟

۱ سنجش

۲ دادخواهی

۳ مقایسه

متوسط- تاليفي منتا- ۱۳۹۸

۱ پلاس

۲ ازار

۳ خورجین

۴ دراعه

آسان- تاليفي منتا- ۱۳۹۸

۴۱ در عبارت «به شدتی که از روزگار رسید نومید نباید بود» واژه «شدّت» به چه معناست؟

۱ حرارت

۲ سختی

۳ زیادی

۴ گستردنگی

آسان- تاليفي منتا- ۱۳۹۸

۴۲ در کدام گزینه «ک» تصرفیز به کار نرفته است؟

۱ خورجینکی بود که کتاب در آن می‌نهادم.

۲ باشد که ما را دمکی زیادتر در گرمابه گذارد.

۳ چون آن درمک‌ها پیش او نهادم درمانگریست.

متوسط- تاليفي منتا- ۱۳۹۸

۴۳ در کدام گزینه جایگاه صفت و موصوف عوض شده است؟

۱ از بھای آن درمکی چند، سیاه در کاغذ کردم.

۲ فضل داشت از شعر و ادب و هم گرمی تمام.

۳ دست تنگ بود و وسعتی نداشت که حال مرا مرمتی کند.

۴ در حال سی دینار فرستاد که این را به بھای تن جامہ بدھید.

آسان- تاليفي منتا- ۱۳۹۸

۴۴ در کدام گزینه فعل دعایی نیامده است؟

۱ خدای همه بندگان خود را از عذاب و قرض و دین فرج دهد.

۲ خدای از آزادمردان خشنود باد.

۳ ما را به انعام و اکرام به راه دریا گسیل کرد.

۴ معشوقه به سامان شد تا باد چنین بادا

متوسط- تاليفي منتا- ۱۳۹۸

۴۵ فعل مشخص شده در کدام گزینه «مضارع اخباری» است؟

۱ عذری خواستم و گفتم بعد از این به خدمت رسم.

۲ وسعتی نداشت که حال مرا مرمتی کند.

۳ نگذاشت که ما به گرمابه در رویم.

متوسط - تاليفي متتا - ۱۳۹۸

۴۶ معنای واژه‌های «رقعه - مولع - اهلیت - نوال» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

۲ نوشته - ثروتمند - شایستگی - ناله‌ها

۱ نامه - آزمند - لیاقت - بخشش‌ها

۳ نامه - پی در پی - لیاقت - عطاها

۲ نوشته - طمعکار - ثروتمندی - نوعی ساز

آسان - تاليفي متتا - ۱۳۹۸

۴۷ در عبارت «مُکاری از من سی دینار مغربی می خواست» واژه «مُکاری» به چه معناست؟

۲ مکار

۳ کرایه‌دهنده اسب یا شتر

۱ حیله‌گر

۴۸ در عبارت «و این مرد پارسی دست تنگ بود و وسعتی نداشت که حال مرا مرمتی کند» واژه‌های متوسط - تاليفي متتا - ۱۳۹۸

مشخص شده به ترتیب به چه معنا هستند؟

۲ توانایی مالی - رسیدگی

۳ سرمایه - آبادی

۱ پهنا - آبادانی

سخت - تاليفي متتا - ۱۳۹۸

۴۹ در بیت زیر واژه‌های مشخص شده به ترتیب به چه معناست؟

۱ «ای گدایان خرابات خدا یار شماست

۲ چشم انعام مدارید ز آنعامی چند»

۲ پاداش‌ها - برکت‌ها

۳ پاداش - نعمت‌ها

۱ پاداش - چارپایان

۲ نعمت‌ها - پاداش‌ها

سخت - تاليفي متتا - ۱۳۹۸

۵۰ «رفتن نه به شتاب و نه نرم» تعریف کدام واژه است؟

۲ پوییدن

۳ به تک ایستادن

۱ تاختن

۲ برنشستن

متوسط - تاليفي متتا - ۱۳۹۸

۵۱ معنای دقیق عبارت دعایی «عّم نواله» به چه معناست؟

۲ لطف و بخشش او فraigیر باشد

۱ لطف تو عمومیت داشته باشد

۳ نواختن او شامل حال ما شود

۲ لطف تو شامل حال ما شود

سخت - تاليفي متتا - ۱۳۹۸

۵۲ در عبارت دعایی «بحق الحق و اهله» کدام واژه در معنای مجازی «خداؤند» به کار رفته است؟

۲ ضمیر «ه» در «اهله»

۳ اهل

۱ حق دوم

۲ حق اول

متوسط - قلم چی - ۱۳۹۸

نظر ز صائب آتش‌جگر دریغ مدار

۵۳ بیت زیر را کدام واژه کامل می‌کند؟

در این دو هفته که این چمن شده‌ای

۲ رقعه

۳ میراب

۱ دلّاک

۲ کرای

۵۴ در عبارت زیر به ترتیب نقش دستوری واژه «وزیر» و واژه مصدر کدام است؟

چون وزیر بشنید، مردی را با اسپی نزدیک من فرستاد که «چنان که هستی برنشین و نزدیک من آی». من از بدحالی و

برهنه‌گی، شرم داشتم و رفتن مناسب ندیدم.»

۲ نهاد، نهاد

۳ نهاد، مفعول

۱ متمّم، نهاد

۲ متمّم، مفعول

قلمرو فکری (قربات معنایی)

۵۵ مفهوم بیت «چنین است رسم سرای درشت گهی پشت به زین و گهی زین به پُشت» در کدام گزینه ذکر نشده است؟
سخت - تالیفی متا - ۱۳۹۸

- ۱ مرا ز بخت همی گل شکفتی از بر گل
به غیر خار نروید کنونم از بر خار
آن روزگار کو، که مرا یار یار بود دل بر کنار از این غم و او بر کنار بود
- ۲ شد اوج وصل بر من مسکین حضیض (پستی) هجر دیشب سپهر بودم و امشب زمین شدم
شب صحبت غنیمت دان که بعد از روزگار ما بسی گردش کند گردون، بسی لیل و نهار آرد

قلمرو ادبی (آرایه های ادبی)

۵۶ کدام بیت با عبارت زیر ارتباط معنایی کمتری دارد؟
آسان - قلم چی - ۱۳۹۸

- ۱ چو در کار خدا چون و چرا نیست
امید از حق بریدن هم روانیست
یا ملاذالمسلمین در کفر عصیان مانده ام
همگی و بالم از تو به خدا بنالم از تو
- ۲ از خداوندم امید رحمت و چشم عطاست
بنشان تکبرش را تو خدا به کبریابی
هر کس به هر گروهی دارد امید چیزی
ما را امیدگاهی غیر از خدا نباشد

قلمرو زبانی

۵۷ جدول زیر را کامل کنید.

هم خانواده	متراالف	واژه
		گرم
		انعام
		فراخ

متوسط - تمرین های کتاب - ۳۳

۵۸ در زبان فارسی، کلمه‌ای اهمیت املایی بیشتری دارد که یک یا چند حرف از حروف شش گانه‌ی زیر در آن باشد. اکنون از متن درس، واژه‌هایی که این نشانه‌ها در آن به کار رفته‌اند را بیابید و بنویسید.

غ، ق	ث، س، ص	ذ، ز، ض، ظ	ح، ه	ت، ط	ء، ع
.....
.....

متوسط - تمرین های کتاب - ۳۳

تحلیل و تاریخ ادبیات

۵۹ با استدلال بیان کنید درس «سفر به بصره»، سفرنامه است یا زندگی نامه؟
متوسط - تمرین های کتاب - ۳۴

قلمرو فکری (قربات معنایی)

۶۰ معنا و مفهوم عبارت‌های زیر را به نثر روان بنویسید.

- دست تنگ بود و وسعتی نداشت که حال مرا مرمت کند.

- چون بر رقصه‌ی من اطلاع یابد، قیاس کند که مرا اهلیت چیست.

متوسط - تمرین‌های کتاب - ۳۴

قلمرو زبانی

۶۱ هر یک از واژه‌های ستون «الف» را به معنی آن در ستون «ب» وصل کنید.

الف	ب
رُقْعَه	☐ رسیدگی
مِرْمَت	☐ چرک
شُوَخ	☐ آسایش
فِرَاغ	☐ آشپزخانه
مِطَبَخ	☐ نامه

سخت - تالیفی منتا - ۱۳۹۷

۶۲ معنی درست هر واژه را انتخاب کنید.

ب) گسیل کردن: ۱ - روانه کردن ۲ - شکستن

الف) فراغ: ۱ - دوری ۲ - آسایش

پ) انعام: ۱ - چهارپایان ۲ - نعمت بخشیدن

ت) مسلح: ۱ - آشپزخانه ۲ - رخت‌کن حمام

سخت - تالیفی منتا - ۱۳۹۷

۶۳

درستی یا نادرستی معنی واژه‌های زیر را مشخص کنید و در صورت نادرستی معنی آن را بنویسید.

درست	نادرست	معنی درست	نادرست	درست
.....	☐	☐	☐	الف) شوخ: آلودگی
.....	☐	☐	☐	ب) تازی: فارس
.....	☐	☐	☐	پ) خورجینک: خورجین بزرگ
.....	☐	☐	☐	ت) نیکو منظر: زیبا رو
.....	☐	☐	☐	ث) رُقْعَه: نامه
.....	☐	☐	☐	ج) فراغ: جدایی

سخت - تالیفی منتا - ۱۳۹۷

۶۴ در میان واژه‌های زیر، چهار غلط املایی وجود دارد؛ آن‌ها را پیدا کنید و درست هر یک را در جاهای خالی بنویسید.

«برهنگی و عاجزی - وسعت و تنگ‌دستی - مصلخ گرمابه - رغعه و نامه - فاظل و ادیب - پلاس پاره - عذر خاستن - تبارک و تعالیٰ»

۱ - - ۴ - ۳ - ۲ - ۱

سخت - تالیفی منتا - ۱۳۹۷

۶۵ در هر عبارت، یک غلط املایی وجود دارد؛ آن را پیدا و اصلاح کنید.

- (الف) هر یک لُنگی کهنه پوشیده بودیم و پلاص پاره‌ای در پشت بسته از سرما(.....)
- (ب) به تعجب در کار دنیامی نگریستیم و مُکاری از ماسی دینار مقربی می خواست و هیچ چاره ندانستیم.(.....)
- (پ) قرض من دو چیز بود: یکی بی‌نوابی؛ دویم گفتم همانا او را تصوّر شود که مرا در فضل، مرتبه‌ای است زیادت.(.....)

(ت) همه بر پای خواسته بودند و نمی‌نشستند، تا ما جامه پوشیدیم و بیرون آمدیم.(.....)

سخت- تالیفی منتـ ۱۳۹۷

۶۶ با توجه به معنی، املای درست را انتخاب کنید.

- ب) آسایش: ۱- فراق ○ ۲- فراغ ○
- ت) لباس: ۱- جامه ○ ۲- جامع ○
- الف) هدف: ۱- قرض ○ ۲- غرض ○
- پ) بلندشده: ۱- خواسته ○ ۲- خاسته ○

سخت- تالیفی منتـ ۱۳۹۷

۶۷ در شعر زیر، سه غلط املایی وجود دارد؛ آن‌ها را پیدا کنید و درست هر یک را در جاهای خالی بنویسید.

عقل و صبرم ببرد و تاقت و هوش	دوش مرغی به صبح می‌نالید
مگر آواز من رسید به گوش	یکی از دوستان مخلس را
بانگ مرغی چنین کند مدحوش	گفت باور نداشتم که تو را
مرغ تسبیح گوی و من خاموش»	گفتم این شرط آدمیت نیست

..... - ۱ - ۲ - ۳

سخت- تالیفی منتـ ۱۳۹۷

۶۸ برای هر واژه، دو هم‌خانواده بنویسید.

- الف) فراغ: / ب) انعام: /
- ت) عاجز: / پ) اکرام: /

سخت- تالیفی منتـ ۱۳۹۷

۶۹ واژه ناهم‌خانواده را در هر گروه مشخص کنید.

الف) حاضر، حضور، ظهر، محضور

ب) فارغ، فراغت، فراغ، فروغ

سخت- تالیفی منتـ ۱۳۹۷

۷۰ کاربرد معنایی پسوند «ـک» در واژه‌های زیر چیست؟

پیامک / میدانک

سخت- تالیفی منتـ ۱۳۹۷

قلمرو ادبی (آرایه‌های ادبی)

۷۱ ارکان تشییه را در عبارت زیر، مشخص کنید.

«چون به بصره رسیدیم، از برهنگی و عاجزی به دیوانگان ماننده بودیم.»

مشبّه: مشبّه به: وجه مشبّه: ادات تشییه:

سخت- تالیفی منتـ ۱۳۹۷

نوع حرف «را» در هر یک از بیت‌های زیر چیست؟ ۷۲

- مگر آواز من رسید به گوش
بانگ مرغی چنین کند مدهوش
- الف) یکی از دوستان مخلص را
ب) گفت باور نداشتم که تو را
سخت - تالیفی منتا - ۱۳۹۷

«مجاز» را در عبارت زیر مشخص کنید. ۷۳

«شوریدهای که در آن سفر همراه ما بود نعرهای برآورد و راه بیابان گرفت و یک نفس آرام نیافت»
سخت - تالیفی منتا - ۱۳۹۷

آرایه‌های ادبی «تلمیح» و «تشخیص» را در بیت زیر پیدا کنید. ۷۴

مرغ تسبیح گوی و من خاموش»
«گفتم این شرط آدمیت نیست

تلمیح: تشخیص:

سخت - تالیفی منتا - ۱۳۹۷

قلمرو فکری (قرابت معنایی)

حکایت «شبی در کاروان» چه نکته‌ای را بیان می‌کند؟ ۷۵

آسان - تالیفی منتا - ۱۳۹۷

پاسخنامه تشریحی

۱ در این گزینه مانند بیت مورد سؤال سخن از خواستن حاجت و نیاز از بارگاه باری تعالی مطرح شده است در گزینه‌های دیگر:

گزینه ۱: رحمت خدا شامل حال بندگان مقرّب است.

گزینه ۲: طلب کردن و نزدیک شدن به خداوند (تقرب)

گزینه ۴: بندۀ فقط و فقط به بارگاه الهی مایل است (سخن از نیاز نیست).

۲ واژه‌های غیرсадه: سراینده / سفرنامه / خاطره‌نگاشت / گزارش / رخداد / روزگار
واژه‌های غیرсадه یا مرکب هستند (سفرنامه – خاطره‌نگاشت / رخداد) و یا وندی (سراینده – گزارش) و یا وندی مرکب که در این عبارت وجود ندارد.

۳ مفهوم سؤال، نامید نشدن در برابر سختی‌های روزگار و امید داشتن به بهبودی اوضاع به لطف خداوند را مطرح می‌کند. همانطور که دیدید این مفهوم در گزینه‌های (ج – ه) ذکر شده است (تحمل در برابر سختی‌ها و نامید نشدن)

۴ در گزینه‌های ۱ و ۲ و ۳ و ۴ «تا» در معنای از زمانی که به کار رفته است اما در گزینه ۱ بصورت پرسشی و در معنای چه زمانی استفاده شده است و نشان‌دهنده زمان است.

۵ گزینه ۱: فهمیدن ← فهم

گزینه ۳: آغازیدن ← آغاز / کشیدن ← کش

گزینه ۴: پریدن ← پر

اما گزینه ۲ هیچ بن مضارعی که اسم باشد را ندارد.

شناختن ← شناس / دیدن ← بین / گریستن ← گری / خوردن ← خور / خریدن ← خر

* دقت داشته باشید در این گزینه (خر) آن خر الاغ نیست که اسم محسوب شود !!

۶ جمله عربی «عم نواله» به معنای لطفش فراگیر است که در گزینه ۱ با «خدا رزاق بود» متناسب است.

۷ شاعر در ایات صورت سؤال، عشق را چون مسلح (کشتارگاه) دانسته است که عاشقان صادق در آن کشته می شوند.

۸ واژگان کلیدی این سؤال: رفعه و مرمت می‌باشند. توجه شود که توقيع به معنای امضا و مروت به معنای مردانگی است.

۹ ۱ - مستقلات ← مستغلات

۲ - فرات - فراغت

۱۰ فعل «شد» در متن صورت سؤال و گزینه ۲، به معنای «رفت» است؛ ولی در سایر گزینه‌ها مفهوم اسنادی دارد.

۱۱ در گزینه‌های دیگر سخن از گذشتن غم و شادی روزگار است اما در این گزینه سخن از تلخی و ناگواری روزگار و عمر است.

۱۲ در گزینه‌های دیگر واژه به کار رفته «مشبه» است اما در گزینه ۴ واژه «تیغ» مشبه به است.

۱۳) «عقل، صبر، طاقت و هوش» [عقل را مفعول می‌گیریم و کلمات دیگر معطوف به مفعول هستند.]

۱۴) «در رفتن» به معنای «وارد شدن» است.

۱۵) در گذشته نشانه استمرار «می» گاه به صورت «ی» و در پایان فعل می‌آمده است. (شبیه فعل دوم شخص مفرد) در مثال زیر مشخص است که فعل سوم شخص مشخص است و مخاطب نیست.

هر صبح شاه به شکار رفتی: می‌رفت

۱۶) در سایر گزینه‌ها این واژه در معنای سوار شدن بر اسب است اما در این گزینه به معنای «نشستن» است.

۱۷) غلطهای املایی: قرض ← غرض / گزاردن ← گذاردن / خواستن ← خاستن

۱۸) فراغ ← فراق

۱۹) فراغ ← فراق

۲۰) معنای درست گزینه ۴: کارگران حمام آمدند و در برابر ما تعظیم کردند.

۲۱) مفهوم صورت سؤال لذت بردن از لحظات زندگی و عدم ناراحتی از مشکلات آینده است که در گزینه ۴ نیز این مفهوم به وضوح مشخص است.

مفهوم گزینه‌های دیگر:

۱- انسان همیشه کارهایش موافق و به مرادش نیست.

۲- نگران بودن از آینده و مشکلات احتمالی.

۳- سرّ پوشی و حفظ اسرار الهی در سینه.

۲۲) در مفهوم سؤال صفات وزیر ملک اهواز اینگونه ذکر شده است:

شایسته، ادیب، عالم، خوشچهره و فروتن و دیندار و شیرین سخن

تمام صفات فوق در گزینه‌های ۱ و ۲ و ۴ دیده می‌شود. گزینه ۱ در مورد فروتنی، گزینه ۲ در مورد دینداری و گزینه ۴ در مورد شیرین سخنی اش اما با دقت در گزینه ۳ می‌بینیم که شاعر طلب عنایت از خداوند را دارد برای دینداری نه اینکه فرد دین داری است.

۲۳) معنای صحیح گزینه‌های غلط:

گزینه ۱: فقیر بود و نمی‌توانست کمک مالی به من بدهد.

گزینه ۲: ما همان‌ها هستیم که لباس‌های بی ارزش و کهنه بر تن کرده بودیم.

گزینه ۴: سه ماه بود که موی سرمان را نشسته بودیم (حمام نرفته بودیم).

۲۴) غلطهای املایی: فراغ ← فراق / القياس ← الغیاث / نذر ← نظر

۲۵) «مولع» از «ولع» می‌آید بنابراین با این املا درست است.

۲۶) خواست ← خاست

۲۷) برنهنگی ← برهنگی

۲۸) «نام» به معنای «شهرت» است و «اندر ماندن» به معنای «محتاج و ناتوان شدن» است.

۲۹) فارغ با این املا به معنای «آسوده» است و برای این سؤال درست است.

۳۰) ضمائر متصل «ـم ، ـت ، ـش ، ـمان ، ـتان ، ـشان» را نباید با شناسه‌های «ـم ، ـی ، ـد ، ـیم ، ـند» اشتباه

گرفت. این ضمائر امروزه فقط به اسم می‌چسبند و نقش مضاف‌الیه می‌گیرند. اما در گذشته گاه به فعل نیز می‌چسبیدند و نقش‌های مفعولی، متممی و مفعولی می‌گیرند. برای تعیین نقش ضمائر متصل باید عبارت یا شعر را به معنای امروزی برگرداند.

گفتیمش آن چه حالت بود؟ ← به او گفتیم آن چه حالت بود؟

همانطور که می‌دانیم «ش» به «او» تبدیل می‌شود که بعد از حرف اضافه آمده است و نقش متمم دارد.
توجه: این ضمایر هیچ‌گاه نقش مسنده نمی‌گیرند.

۳۱ ۱ مصدر شدن گاه در معنای رفتن می‌آمده است و در گزینه‌های دیگر در معنای استنادی آمده‌اند. همانطور که در واژه «آمد و شد» به معنای «رفت و آمد» استفاده می‌کنیم.

۳۲ بشد نیز رهام با خود و گبر همی‌گرد رزم اندر آمد به ابر

۳۳ ۱ در این جمله‌ها نکته‌ای ظریف وجود دارد و آن اینکه باید توجه کرد که نقش «مسند» فقط با فعل استنادی نمی‌آید و ممکن است با فعل‌هایی مانند «می‌نامند، می‌پندارند، می‌دانند، کردن و...» نیز بیاید. این جمله‌ها در اصل سه جزوی «با مسنده بوده‌اند «من آزاد هستم» که توسط نقش دیگری چهار جزوی «آن‌ها من را آزاد کردن» شده‌اند.

۳۴ ۱ در گزینه ۱ «دست تنگ» و در گزینه ۲ «تن جامه» و در گزینه ۴ «نیکومنظر» مرکب می‌باشد.
گزینه ۳ کلمه مرکب ندارد و «گرمابه‌بان» وندی یا مشتق است.

۳۵ ۱ در حال «به معنای آنی»، «فوراً» و «همان لحظه» قید می‌باشد.

۳۶ ۱ «مسلخ» در گذشته به معنای «رختکن حمام» بوده و اکنون تحول معنایی یافته و در معنای «قربانگاه» به کار می‌رود.

۳۷ ۱ «که» ضمیر پرسشی است و عبارت مورد نظر: چه کسی به ما اجازه ورود به حمام را می‌دهد.
توجه: داشته باشید که در گزینه ۳ معنای همه واژه‌ها به جز «باز شدن» درست است.

۳۸ ۱ با توجه به معنای واژه «شوخ» فقط این گزینه درست است.

۳۹ ۱ قیاس کند: بسنجد، مقایسه کند، بفهمد

۴۰ ۱ معنای سایر گزینه‌ها: پلاس: پارچه کنه و پاره / ازار: لُنگ / دراعه: بالاپوش
شدت: رنج، سختی، بلا

۴۱ ۱ توجه شود که «ک» تصفیر می‌تواند معنای «کوچکی» یا «تحقیر و ناچیزی» و یا معنای «محبت و دوست داشتن» داشته باشد. در گزینه ۱ و ۲ معنای کوچکی و کمی و در گزینه ۳ معنای ناچیزی و کم ارزشی دارد.

۴۲ ۱ توجه شود که در گزینه ۱ «چند» صفت مبهم می‌باشد که پس از موصوف خود آمده است. در اصل می‌گوئیم «چند درم سیاه ...».

۴۳ ۱ دهاد، باد و بادا هر سه فعل دعایی هستند.

۴۴ ۱ خدمت رسم ← خدمت می‌رسم: مضارع اخباری

۴۵ ۱ مرّتی کند ← مرّتی بکند: مضارع التزامی

۴۶ ۱ در رویم ← بر رویم: مضارع التزامی

۴۷ ۱ بانگ می‌کردن ← فریاد می‌زندن: ماضی استمراری
رقعه: نامه / مولع: از «ولع» می‌آید به معنای طمعکار و آزمند / اهلیت: شایستگی و لیاقت / نوال: بخشش و توشه

۴۸ ۱ مُکاری از کرایه می‌آید و به همین سبب گزینه ۲ درست است.

۴۹ ۱ وسعت: سرمایه و توانایی مالی / مرّت: رسیدگی

۵۰ ۱ انعام: نعمت‌ها، پاداش / آنعام: چهارپایان

۵۱ ۱ برنشستن: سوار شدن / تاختن: به سرعت سوار بر اسب رفتن / به تک ایستاندن: شروع به دویدن

۵۱ با توجه به معنای «نوال» که «لطف و بخشش» است و ضمیر «ه» در این واژه این گزینه درست است.

۵۲ گزینه چهارم نیز به معنای خداوند است اما نه در معنای مجازی.

۵۳ با توجه به مصراع دوم به ویژه واژه «آتش جگر» این گزینه انتخاب می‌شود. شاعر از معشوق می‌خواهد که به عنوان «میرآب» آب بر آتش جگرش بریزد و این آتش را مهار کند.

۵۴ نقش واژه «وزیر» نهاد است / مصدر به کار رفته در عبارت «رفتن» است که نقش آن در جمله مفعول است:

رفتن ← رفتن را

۵۵ مفهوم صورت سؤال و گزینه‌های ۱ و ۲ و ۳ از یکسان نبودن شرایط زندگی و بالا و پایین‌های انسان صحبت می‌کند. اما در بیت ۴ می‌گوید قدر همنشینی در کنار معشوق را بدان چرا که روزگار در گذرا است.

۵۶ در این گزینه محکوم کردن تکبیر و غرور مورد بحث است در حالی که در گزینه‌های دیگر «امید داشتن به خداوند» ذکر شده است.

۵۷

واژه	متراffد	همخانواده
گرام	بخشش	اکرام
انعام	فضل	نعمت
آسایش	فراغت	فراغ

۵۸

ع، ئ	ت، ط	ه، ح، ھ	ذ، ز، ض، ظ	ص، س، ث	ق، غ
ادیب	متواضع، تازی	بها	عذاب، قرض	مسلسلخ،	کاغذ، فراغ
اعرابی، عذر	اطلاع	حال	فضل، منظر	فصل، بصره	رقعه، قیم

۵۹ سفرنامه است. چون در آن رویدادهای سفر توصیف شده است.

۶۰ تهی دست بود و توان مالی نداشت تا باعث بهبود حال من شود.

وقتی نامه‌ی مرا خواند، به شایستگی من پی برد.

۶۱ رقعه: نامه / مرّت: رسیدگی / شوخ: چرك / فراغ: آسایش / مطبخ: آشپزخانه

۶۲ (الف) آسایش / (ب) روانه کردن / (پ) نعمت بخشیدن / (ت) رخت‌کن حمام

۶۳ (الف) درست

(ب) نادرست / عرب

(پ) نادرست / خورجین کوچک

(ت) درست

(ث) درست

(ج) نادرست / آسایش

۶۴ مصلخ گرمابه ← مسلح گرمابه / رغعه و نامه ← رقعه و نامه / فاظل و ادیب ← فاضل و ادیب / عذر خاستن ← عذر خواستن

۶۵ (الف) پلاص: پلاس

(ب) مقربي: مغربی

(پ) قرض: غرض

(ت) خواسته: خاسته

۶۶ الف) غرض ب) فراغ پ) خاسته ت) جامه

۶۷ ۱ - طاقت / ۲ - مخلص / ۳ - مدھوش

۶۸ الف) فارغ / فراغت ب) منعم / نعیم

پ) کریم / مکرم ت) معجزه / اعجاز

۶۹ الف) ظهر ب) فروغ

۷۰ پسوند «ك» نشانه کوچک ساز واژه است.

۷۱ مشبه: ما / مشبّه به: دیوانگان / وجه شبّه: بر هنگی و عاجزی / ادات تشبيه: ماننده

۷۲ الف) فک اضافه (به گوش یکی از دوستان مخلص)

ب) مفعولی

۷۳ «نفس» ← مجاز از «لحظه»

۷۴ تلمیح ← آیه «یسبح لله ما فی السموات و ما فی الارض»

تشخیص ← تسبیح گفتن مرغ

۷۵ تمام آفریده‌های خداوند، تسبیح او را می‌گویند.

پاسخنامہ کلیچی

۱	۱	۲	۳	۴
۲	۱	۲	۳	۴
۳	۱	۲	۳	۴
۴	۱	۲	۳	۴
۵	۱	۲	۳	۴
۶	۱	۲	۳	۴
۷	۱	۲	۳	۴
۸	۱	۲	۳	۴
۹	۱	۲	۳	۴
۱۰	۱	۲	۳	۴
۱۱	۱	۲	۳	۴
۱۲	۱	۲	۳	۴
۱۳	۱	۲	۳	۴
۱۴	۱	۲	۳	۴

۱۵	۱	۲	۳	۴
۱۶	۱	۲	۳	۴
۱۷	۱	۲	۳	۴
۱۸	۱	۲	۳	۴
۱۹	۱	۲	۳	۴
۲۰	۱	۲	۳	۴
۲۱	۱	۲	۳	۴
۲۲	۱	۲	۳	۴
۲۳	۱	۲	۳	۴
۲۴	۱	۲	۳	۴
۲۵	۱	۲	۳	۴
۲۶	۱	۲	۳	۴
۲۷	۱	۲	۳	۴
۲۸	۱	۲	۳	۴

۲۹	۱	۲	۳	۴
۳۰	۱	۲	۳	۴
۳۱	۱	۲	۳	۴
۳۲	۱	۲	۳	۴
۳۳	۱	۲	۳	۴
۳۴	۱	۲	۳	۴
۳۵	۱	۲	۳	۴
۳۶	۱	۲	۳	۴
۳۷	۱	۲	۳	۴
۳۸	۱	۲	۳	۴
۳۹	۱	۲	۳	۴
۴۰	۱	۲	۳	۴
۴۱	۱	۲	۳	۴
۴۲	۱	۲	۳	۴

۴۳	۱	۲	۳	۴
۴۴	۱	۲	۳	۴
۴۵	۱	۲	۳	۴
۴۶	۱	۲	۳	۴
۴۷	۱	۲	۳	۴
۴۸	۱	۲	۳	۴
۴۹	۱	۲	۳	۴
۵۰	۱	۲	۳	۴
۵۱	۱	۲	۳	۴
۵۲	۱	۲	۳	۴
۵۳	۱	۲	۳	۴
۵۴	۱	۲	۳	۴
۵۵	۱	۲	۳	۴
۵۶	۱	۲	۳	۴